וב"ין: ב ג מיי פ"ו מהל' יו"ט הלכה ג סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקכו

סעיף ד: חדה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה ו: שור מיי' פי"ז מהל' מאכלום הלכה טו סמג לאוין קמה טוש"ע י"ד סימן קיג סעיף

י ז מיי׳ פ״ו מהלכות יו״ט הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקכ"ז סעיף ה:

מוסף תוספות

א. כדכתיב מלבד עולת החדש ומנחתה ולא כתיב מלבד חטאת ועולה. מום׳ כ״ה ח: ד״ה שהחדש. ב. [ו]שר״ח מתכסה בו פירושו שהוא נכסה ונעלם בו שאין לו זכר לר"ח מתוך עילוי היום דקי"ל בדרבה מיניה. הרא"ה.

רבינו חננאל תני כל מזונותיו של אדם

של כל השנה קצובין לו מראש השנה חוץ

מהוצאת שבתות והוצאת מים טובים והוצאת בנו ת״ת, שאם פיחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו. ואמרינן מהאי קרא תקעו בחדש וגו׳ [בכסא, [פי׳] בכסא לשון זמון כדאיתא התם בפרק חלק, כבר נתן להם זמן כדכתיב ליום הכסא יבוא ביתו, ואין כסא אלא זמן כדכתיו בכסא ליום חגינו] כי חק לישראל הוא, והאי חק מזונות(י)הן, כדכתיב הטריפני לחם חקי, וכתיב ואכלו את חקם. שמאי לכבוד שבת. הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שהיו כל מעשיו לשמים, ואומר ברוך ה' יום יום. תניא בית שמאי אומרים הלל אומרים ברוך ה' יום יום. הנותו מתנה לחבירו מילתא דעבידא לאיגלויי היא ואין צריך להודיעו, כדכתיב ומשה לא ידע . רכתיב בשבת לדעת כי אני ה' מקדשכם, משמע אני ה כוקן שכם, משמע דהנותן צריך להודיעו, משום דמתן שכרה לא עבידא לאיגלויי היא. וכל מצוה ניתנה בפרהסיא חוץ מן השבת שניתנה בצנעא שנאמר ביני ובין , ישראל. ואסיקנא ומתן אודעינהו, נשמה יתירה לקיש דאמר נשמה יתירה נותז הקכ"ה כאדם כערכ שבת, שנאמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי. להתענג מהם נשמתן ביום השביעי נבראו, בשבת, וכיון

וי אבדה נפש. כלומר

פר"י הכל נפקי מקראי דלעיל מזונותיו דשבת כדאמר לוו עלי ואני פורע תורה דכתיב חדות וחדות היא תורה דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב (מהלים יט):

איזהן חג שהחדש מתכסה בו ובו'. פרש"י שהלבנה אינה נראית וקשה לפי׳ זה דהוה ליה למימר שהלבנה מתכסה לכך 6 פר״ת [שר״ח] מזדמן בו כלומר שרגיל לבח בו וכסה לשון זמן כמו ליום הכסא יבא ביתו (משלי ז) ורבינו משולם פירש מתכסה שלא היה שעיר של ר״ח קרב בוא והקשה רבינו תם דבתוספתא ^{מ)} קאמר דקחשיב ⁰ (ל"ו) שעירים בשנה וקח חשיב י"ב שעירים דראשי חדשים ולא מצינו י״ב אם לא היה שעיר דר"ח דר"ה והשיב לו רבינו משולם דלא עלה על לבו לומר כן אלא היתה דעתו דלא מפרש קרא בהדיה של רחש חדש דרחש השנה דכתיב בפינחס מלבד עולת החדש וחטאת לא הזכירב וי"מ מתכסה שאין מזכיריו אותו במוסף דראש השנה ור"ת היה אומר אדרבה הואיל והיה קרב מזכירין אותו במוסף דראש השנה ותקן ר"ת לומר במוסף מלבד עולת החדש וגו׳ וכן תקן לומר שני שעירים כהלכתן וגו׳ שעיר אחד של רחש חדש ושעיר חחד של ר"ה: מי

כל מוונוסיו של אדם. כל מה שעתיד להשתכר בשנה שיהא נזון משם 💍 לל מוונותיו של אדם בניו לתלמוד תורה. ז א נעור א"ח סימן מיע קלוב לו כך וכך ישתכר בשנה זו ויש לו ליזהר מלעשות יליאה מרובה שלא יוסיפו לו שכר למזונות אלא מה שפסקו לו: **חוץ מהולאת** שבתות. אותה לא פסקו לו מה ישתכר לנרכה ומהיכן תבואהו אלא לפי מה שרגיל ממציחים לו לשעה

או לאחר שעה: פוחסין לו. כלומר ממציאין לו שכר מועט: מאי קראה. שקולבין מונות בראש השנה: שהחדש מתכסה בו. שהלבנה מתכסה בו שאינה נראית לכל אדם אלא שחרית ליושבי מזרח וערבית ליושבי מערב כדאמר בר"ה (דף כ:) עשרים וארצע שעות מתכסה סיהרא: הוי אומר זה ר"ה. דאילו שאר י"ט כבר נתמלאה הלבנה במקצת ונראית בכל מקום: בכסה ליום חגנו. אבחדש קאי תקעו בחדוש הלבנה שופר כשהיא מתכסה ביום חגנו: ואוכל את הראשונה. נמצא אוכלה לזו כדי שתהא היפה נאכלת בשבת דהויא לה אכילתה של הראשונה לכבוד שבת: לשם שמים. בוטח שתודמן לו נחה לשבת: מחד שביך לשבחיך. מחחד בשבת שלך תן לבך לשבת הבאה: יום יום. יעמס לנו את לרכינו ועזרתנו: אינו לריך להודיעו. לומר שלא יהא זה יושב ותוהה מהיכן בא אליו דבר זה: ומשה לא ידע. אלמא נתן לו הקב"ה קרון עור פנים ולא הודיעו: לדעם כי אני ה׳ וגו׳. רישיה דקרא אך את שבתותי תשמרו ומאי לדעת רולה אני שתודיעם מה מתנה חשובה אני מבקש ליתן להם: לריך להודיע את אמו. לעשות לו אות וסימן שאם יאכלנו קודם שיבא לאמו תראה את האות ותשאלנו מי עשה לך כך והוא יאמר פלוני וגם נתן לי פת ומתוך כך ידעו אביו ואמו שהוא אוהבם ותרבה חבה ורעות בישראל: דעבידא לגלויי. כגון קרון פנים דמשה שהודיעוהו הרואין לא נריך הנותן להודיעו: ומלי ליה כוחלא. נותן כחול סביבות עיניו: לא ש נענשו נכרים עלה. ואנן אשכחןי שחזר הקב״ה להענישן על התורה ועל המצות דכתיב וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (דברים לג) וכתיב אלוה מתימן יבא (חבקוק ג): נשמה יחירה. רוחב לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה י ואין נפשו קלה עליו: וינפש. דרשינן ליה אוי על הנפש שהלכה לה: לא שנו. דהוי ערוב: דמלפת. לפתן בעינן דמוכחה מלתה שעשוי לשבת: ופת לה מלפחה. הלכך לא מוכחא מלתא היא שהרי בכל יום יש לחם: שבשולי קדרה. שנשחרו בלח מתכוין: סומך עליהם. מערב יום טוב לשם ערוב ולא אמרינן לא חשיבי ובטלי: גוררו. מערב יום טוב: אין בהם משום נכרים. שגזרו חכמים בשולי בבשולי נכרים משום חתנות ועל

 ה'ל בכסה, ב' ר"ה ח.
סנהדרין יה': ע"ש, ג' שבת
י:, ד' [שבת י: ע"ש], ה) תענית כו:, ו) [עי' תוספות לקמן ד"ה אמר רבאו. ז) נדרים מט: ק) ע"ו לח, ט) [לענשר], י) [ע"ז ב: ע"ש], כ) בס"ח: פחוח לרווחת לב ומחכל, ל) [וע" ווע"ע תוספות עירוביו (ס בתוספות לה. ד"ה אילימאן.

תורה אור השלם 1. תִּקְעוּ בַחֹרֵשׁ שׁוֹפָר בכסה ליום חגנו:

תהלים פא ד תהלים פא ד 2. בִּי חֹק לְיִשְׂרְאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

ַרק אַדְמַת הַבּּקְהַנִּים לא קנה כי חק לכהנים מַאַת פַּרְעה נְתָן לְהֶם מֵאַת פַּרְעה וְאָכְלוּ אֶת עת אֶשֶׁר בָּי ווּלְ לַבּוְהַים בָּרְעה עַל כֵּן לֹא מְכְרוּ אֶת אַדְמָתָם:

בראשית מז כב 4. שַׁוּא וּדְבַר כָּזָב הַרְחֵק בּנְּשְׁנָּנִי רָאשׁ וְעשֶׁר אַל תַּמֶּנִי רָאשׁ וְעשֶׁר אַל תַּמָן לִי הַטְריפַנִי לֶחֶם חָקִי: משלי ל ח ַּיָּאָרָ, 5. בָּרוּךּ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַצָּמֶס לְנוּ הָאֵל יְשוּעְתֵנוּ סֶלְה: תהלים סח כ ֶּטֶלֶה: הְּנֶרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר 6. וַיְהִי בְּּרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר סִינֵי וּשְׁנֵי לְחֹת הְעֵדָת ביד משה ברדתו מן קרן עור פָנִיו בְּדַבְּרוֹ שמות לד כט אָוּוּנֵי. 7. וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמר אַךּ אֶת שַׁבְּתֹתִי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת שַׁבְּתֹתֵי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת ָ לְדרֹתִיכֶם לְדַעַת בִּי אֲנִי י מקדשבם:

.8 בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אות הוא לעלם כי ששת יָמִים עָשָׂה יִיָ אֶת הַשְּׁמַ האבץ השביעי שבת וינפש:

הגהות הב"ח

(א) גפ' קלובין לו מר"ה (ועד יום הכפורים). מא"מ ונ"ב ס"א ועד ראש :השנה

הגהות מהר"ב רנשבורנ

א] גמרא מהולחת שבתות פ׳ ל׳ ושם נאמר גם ר״ת. והש"ס שלא הזכירו אולי כללו בהוצאת יו"ט דר"ח איהרי מועד כדאיתא סחים עו ע״ח. ועיין א"ח סימן (תמ"ט) ומיטו ובב"י ובב"ח ומג"ל שם. ותמיהני שלא הזכירו המדרש הוה דלדבריו אולא :דחיית הרב"י ול"ע

מוסף רש"י

שהחדש מתכסה בו. לרחוחים כגון שחרית לבני

לפי שקטנה היא סמוך לחידושה (ר"ה ח:) שהלכנה אינה נראית בעליל לכל העולם דכתיב חדש בכסה (סנהדרין יא:). הוי אומר זה ראש השנה. שמנה בכלש מדש, לכל שלר מגים בלתנע המדש הם (שם). לדעת כי אני ה' מקדשכם, להודעם לני ידה ראש השנה. פתגה כרסם מדק, תכנ סחל תנים כתתנע החדש הם (שם). דרעת כי אני ה' מקדשכם. נהריטם חני כל אלני ולו לו קשם. מתן שכרה לא עבידא לאגלויי. וחול חודעם ע"י כל אלני רולה לקדשכם (שבי לאגלויי. מי נתנו לו (שם). מתן שכרה לא עבידא לאגלויי. וחול חודעם ע"י ממה כעל פה מה שכלה (שם). שייף ליה משחא. ישפשפו נשמן צין עיניו דכר הנולה משחללו ולתו מי עשה כן ולחת המינוק פלוני עשה וגם פת נתן לי (שם). ומלי ליה כוחלא. נתן כתול מכיב עינו, וכן לשונו בתלמוד (שם). לכשפים. שתחשבים שמחשדנו שכשפו ששבת. שנח ושמר לת השבת, ווי שתחשבה של שבת שבה של מורים משם, דגים קטנים אבדה נפש. וינש דוכש לונטריקון ווי נשם (שם). דאכלי נהמא בנהמא. דמלפתי פיתן בדייםל (נדרים מם). דגים קטנים

מכל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה (6) ועד יום הכפורים חוץ אן מהוצאת שבתות והוצאת י"ט והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו א"ר אבהו מאי קראה יתקעו בחדש שופר 6 (בכסא) ליום חגנו יאיזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה וכתיב 2כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב מאי משמע דהאי חק לישנא דמזוני הוא דכתיב יואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה מר זומרא אמר מהכא ַ המריפני לחם חקי תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא בהמה נאה אומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים שנאמר יום יום תניא נמי הכי בית שמאי אומרים מחד שביך לשבתיך ובית הלל אומרים ברוך ה' יום יום מא"ר חמא ברבי חנינא הנותן מתנה לחברו אין צריך להודיעו שנאמר יומשה לא ידע כי קרן עור פניו מיתיבי ילדעת כי אני ה' מקדשכם אמר לו הקב"ה למשה משה מתנה שובה

יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו לא קשיא הא במתנה דעבידא לאגלויי הא במתנה דלא עבידא לאגלויי שבת נמי מתנה דעבידא לאגלויי מתן שכרה לא עבידא לאגלויי: אמר מר מכאן אמר רשב"ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו יימאי עביד ליה שייף ליה משחא ומלי ליה כוחלא והאידנא דחיישינן לכשפים מאי אמר רב פפא שייף ליה מאותו המין א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל מצות שנתן להם הקב"ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ משבת שנתן להם בצנעא שנאמר יביני ובין בני ישראל אות היא לעולם אי הכי לא לענשו נכרים עלה שבת אודועי אודעינהו מתן שכרה לא אודעינהו ואי בעית אימא מתן שכרה נמי אודעינהו נשמה יתירה לא אודעינהו יהאמר רבי שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה בארם ערב שבת ולמוצאי שבת נומלין אותה הימנו שנאמר ישבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש: עושה אדם תבשיל מערב יום מוב: אמר אביי ילא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי שנא פת דלא אילימא מידי דמלפת בעינן ופת לא מלפתא והא דייסא נמי דלא מלפתא דאמר ר' זירא יהני בבלאי מפשאי דאכלי נהמא בנהמא ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי מערבין בדייסא אלא מידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא ודייסא לא שכיחא איכא דאמרי אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי מעמא אילימא דמידי דלא שכיח בעיגן -ופת שכיחא והא דייםא לא שכיחא ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי אין מערבין בדייסא אלא ימידי דמלפת בעינן ופת לא מלפתא ודייסא נמי לא מלפתא דאמר ר' זירא הני בבלאי מפשאי דאכלי נהמא בנהמא תני ים ערובי תבשים שבשולי קדרה סומך עליהן משום ערובי תבשילין וה"מ דאית בהו כזית אמר רב יצחק בריה דרב יהודה "שמנונית שעל גבי הסכין גוררו וסומך עליו משום ערובי תבשילין והגי מילי דאית בהו כזית אמר רב אסי אמר רב יידגים קטנים מלוחים אין בהם משום בשולי נכרים אמר רב יוסף יואם צלאן נכרי סומך עליהם משום ערובי תבשילין ואי עבדינהו נכרי כסא דהרסנא אסור פשיטא מהו דתימא הרסנא

שנאכל כמו שהוא חי לא גזרו על בשולו דכיון שנאכל כמו שהוא חי אינו בשול דלא אהני מידי ואלו נאכלין על ידי מלחן חיים: סומך ישראל עליהן. דהא שרו באכילה: כסת דהרסנת. מטוגן בשומן קרבי דגים ובקמח: אסירי. דקמח אין נאכל כמו שהוא חי לפיכך יש בו משום בשולי נכרים: הרסגה

. פת לתינוק צריך להודיע לאמו, כלומר שייף לו מאותו המין. זו **ששנינו ועושה תבשיל מעיו״ט**, לא שנו אלא תבשיי דבעינז מידי דמלפת. אבל פת ודייסא לא. דלא מילפת. דא"ר זירא בבלאי טיפשאי אכלי נהמי בדנהמא. כלומר הדייסא די בכן מדי רוכות, אב שנו ייטא אה, דא ברופה, את הייטה עם שה את ביש הייטה במינונים, ביונה בונונסה, ביונה והייטה פת היא. תני די חיא עדשון שבשולי קדרה, סומך עליו משום עירובי תבשילין, והוא דאית ביה כזית. ושמנונית שעיג הסכין, אם יש בה כזית גוררה וסומך עליה משום עירובי תבשילין. וכזית שאמרו בין לאחד בין למאה. והאי דתניגן תבשיל זה אפילו שלוק או צלי או מבושל ואפילו קוליים האספנין שנתן עליו חמין מעיו"ט ותחלתו וסופו אין לו-שיעור, אוקימנא אין לו שיעור למעלה, אבל יש לו שיעור למטה, פירוש לא יהיה פחות מכוית, אבל למעלה, כלומר ביותר מכוית אפילו אלף ויותר אין לו שיאמר דיי. ואמרינן דגים קטנים מלוחין אין בהם משום בישולי גוים. כלומר

מלוחים. נאכלין כמות שהן מחמת מלמן (עדו לח). כסא דהרסנא. טיגן צמוריים, שומן דגיס, עס קמח (שם). מליחתם היא בישולם, והגוי לא בשל כלום כי כבר מבושלים הן, וקיר"ל כל שאינו עולה על שלחן מלכים ללפח בו את הפת [אין בו משום בישולי עכו"ם]. וזה מפורש בפרק אין מעמידין. וכן אם צלאו גוי סומך עליהן משום עירובי תבשילין. ואי עבדינהו גוי כסא דהרסנא, כלומר בישל הדגים הללו עם הקמח, אסור משום בישולי גוים, מאי [טעמא] קמחא עיקר, ולדברי הכל אינו נאכל כמות שהוא חי, ועולה על שלחן [מלכים] לאכול בו פת, ולא דמי לדייסא.